

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 13ης Ιουλίου 1989 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 110/88, 241/88 και 242/88,

που έχουν ως αντικείμενο αιτήσεις προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ,

στην υπόθεση 110/88, του Cour d'appel de Poitiers με την οποία ζητείται, στη διαφορά που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

François Lucazeau, κατοίκου Epargnes,

και

Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM), Neuilly,

στις υποθέσεις 241/88 και 242/88, του Tribunal de grande instance de Poitiers, με την οποία ζητείται, στις διαφορές που εκκρεμούν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM), Neuilly,

και

Xavier Debelle, κατοίκου Poitiers,

και μεταξύ

Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM), Neuilly,

και

Christian Soumagnac, κατοίκου Poitiers,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους: Τ. Koormans, πρόεδρο τμήματος, προεδρεύοντα, G. F. Mancini, Κ. Ν. Κακούρη, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs

γραμματέας: D. Louterman, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο F. Lucazeau, εκκαλών της κύριας δίκης στην υπόθεση 110/88 και Ch. Soumagnac, κατηγορούμενος της κύριας δίκης στην υπόθεση 242/88, εκπροσωπούμενοι από τον J. C. Fourgoux, κατά δε την προφορική διαδικασία και από τον P. F. Ryziger, δικηγόρους Παρισιού,
- η SACEM, εφεσίβλητη της κύριας δίκης στις υποθέσεις 241/88 και 242/88, και πολιτικώς ενάγουσα της κύριας δίκης στην υπόθεση 110/88, εκπροσωπούμενη από τον O. Carmet, δικηγόρο Παρισιού,
- η κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενη από τους R. de Gouttes, M. Giacomini και την E. Belliard,
- η κυβέρνηση του Βασιλείου της Ισπανίας, εκπροσωπούμενη από τη R. Silva de Lapuerta και τον J. Conde de Saro,
- η κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενη από τον L. Ferrari Bravo, επικουρούμενο από τον J. Braguglia, avvocato dello Stato,
- η κυβέρνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενη από την E. Μ. Μαμούνα, τον Γ. Κρίππα και τον Σ. Ζησιμόπουλο,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους νομικούς της συμβούλους G. Marengo και I. Langemann,

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 8ης Μαρτίου 1989,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Μαΐου 1989,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με απόφαση της 3ης Μαρτίου 1988, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Απριλίου 1988, το Cour d'appel de Poitiers υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 85 και 86 της ίδιας Συνθήκης, προκειμένου να κριθεί αν συμβιβάζονται με τις διατάξεις αυτές οι όροι συναλλαγής που επιβάλλει στους χρήστες μια εθνική εταιρία διαχειρίσεως δικαιωμάτων των δημιουργών, συνθετών και εκδοτών μουσικής (υπόθεση 110/88).
- 2 Με δύο αποφάσεις της 6ης Ιουνίου 1988, που περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 23 Αυγούστου 1988, το Tribunal de grande instance de Poitiers υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ίδια προδικαστικά ερωτήματα (υποθέσεις 241/88 και 242/88).
- 3 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο δικών μεταξύ τριών ιδιοκτητών δισκοθηκών και της Société des auteurs, compositeurs και éditeurs de musique (εταιρία δημιουργών, συνθετών και εκδοτών μουσικής, στο εξής: SACEM), η οποία είναι η γαλλική εταιρία διαχειρίσεως των δικαιωμάτων του δημιουργού στο μουσικό τομέα. Οι τρεις διαφορές αναφέρονται, ειδικότερα, στην άρνηση των ιδιοκτητών των δισκοθηκών να πληρώσουν τα χρηματικά δικαιώματα στη SACEM για την αναπαραγωγή προστατευόμενων μουσικών έργων στα καταστήματά τους.
- 4 Οι ιδιοκτήτες των δισκοθηκών ανέπτυξαν ένα σύνολο επιχειρημάτων με τα οποία προσπαθούν να αποδείξουν ότι η συμπεριφορά της SACEM έναντι τους ήταν συμπεριφορά αντιανταγωνιστική απαγορευόμενη από τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ. Ισχυρίζονται σχετικά ότι, πρώτον, το ύψος των χρηματικών δικαιωμάτων που απαιτεί η SACEM είναι αυθαίρετο και μη δίκαιο και, επομένως, συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης την οποία κατέχει η εταιρία αυτή. Πράγματι, το

ύψος των χρηματικών αυτών δικαιωμάτων είναι αισθητώς μεγαλύτερο από εκείνο που εφαρμόζεται στα άλλα κράτη μέλη ενώ, επιπλέον, τα τιμολόγια τα οποία ισχύουν για τις δισκοθήκες δεν έχουν καμιά σχέση με τα ισχύοντα τιμολόγια έναντι άλλων που χρησιμοποιούν εγγεγραμμένη μουσική σε μεγάλη κλίμακα, όπως είναι η τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

- 5 Δεύτερον, ισχυρίζονται ότι οι δισκοθήκες χρησιμοποιούν, σε πολύ μεγάλο μέτρο, μουσική αγγλοαμερικανικής καταγωγής, γεγονός που δεν λαμβάνεται υπόψη από τη μέθοδο υπολογισμού των δικαιωμάτων την οποία καθόρισε η SACEM και βασίζεται στην εφαρμογή ενός σταθερού ποσοστού 8,25 % επί του κύκλου εργασιών της συγκεκριμένης δισκοθήκης, περιλαμβανομένου και του ΦΠΑ. Πράγματι, οι ιδιοκτήτες οφείλουν να πληρώνουν τα πολύ υψηλά αυτά δικαιώματα προκειμένου να έχουν πρόσβαση σε όλο το ρεπερτόριο της SACEM, ενώ ενδιαφέρονται μόνο για μέρος του ρεπερτορίου αυτού· η SACEM αρνείται πάντοτε να τους επιτρέψει τη χρήση μέρους του ρεπερτορίου, ενώ δεν έχουν ούτε τη δυνατότητα να αποταθούν απευθείας στις εταιρίες διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού σε άλλες χώρες, καθόσον οι εταιρίες αυτές συνδέονται με « συμβάσεις αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως » με τη SACEM και, ως εκ τούτου, αρνούνται την άμεση πρόσβαση στα ρεπερτόριά τους.

- 6 Το Cour d'appel de Poitiers θεωρεί ότι, μολοντί δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η SACEM κατέχει δεσπόζουσα θέση στο γαλλικό έδαφος, αντιθέτως, το κατ' αποκοπήν ποσοστό που απαιτεί ως δικαιώματα δεν φαίνεται καθεαυτό ως κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της, καθόσον η εφαρμογή του εν λόγω κατ' αποκοπήν ποσοστού απλοποιεί τον τρόπο εισπράξεως και εξασφαλίζει την αμοιβή των δημιουργών και συνθετών. Πάντως, το Cour d'appel έχει αμφιβολίες κατά πόσον δικαιολογείται το ποσοστό 8,25 %. Λαμβάνοντας υπόψη τις σκέψεις αυτές, υπέβαλε δύο προδικαστικά ερωτήματα τα οποία επανέλαβε το Tribunal de grande instance de Poitiers στις δύο υποθέσεις των οποίων το δικαστήριο αυτό είχε επιληφθεί.

- 7 Τα δύο προδικαστικά ερωτήματα έχουν ως εξής:
 - « 1) Το γεγονός ότι μια αστική εταιρία που έχει συσταθεί από δημιουργούς, συνθέτες και εκδότες μουσικής, επονομαζόμενη SACEM, που κατέχει δεσπόζουσα θέση επί σημαντικού τμήματος της κοινής αγοράς και συνδέεται με συμβάσεις αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως με εταιρίες δημιουργών άλλων χωρών της ΕΟΚ, καθορίζει τα καταβλητέα δικαιώματα στο συνολικό ποσοστό του 8,25 % του κύκλου εργασιών, περιλαμβανομένων όλων των φόρων, μιας δισκοθήκης, συνιστά άμεση ή έμμεση επιβολή στους αντισυμβαλλομένους μη δικαίων όρων συναλ-

λαγής κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης της Ρώμης, όταν το ποσοστό αυτό είναι προδήλως υψηλότερο από εκείνο που χρεώνουν όμοιες εταιρίες δημιουργών άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας;

2) Η εξασφάλιση, μέσω συνόλου συμβάσεων αποκαλούμενων αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως, de facto αποκλειστικότητας στις χώρες της Κοινότητας, που παρέχει σε μια εταιρία ελέγχου και εισπράξεως δικαιωμάτων δημιουργού, η οποία ασκεί τη δραστηριότητά της στο έδαφος ενός κράτους μέλους, τη δυνατότητα να καθορίζει το συνολικό ύψος των δικαιωμάτων μέσω συμβάσεως προσχωρήσεως, η οποία επιβάλλει στο χρήστη να καταβάλλει τα δικαιώματα αυτά για να μπορεί να χρησιμοποιεί το ρεπερτόριο των αλλοδαπών συνθετών, μπορεί να συνιστά εναρμονισμένη πρακτική αντίθετη προς τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης; »

8 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία, η γαλλική νομοθεσία περί των δικαιωμάτων του δημιουργού, καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

9 Καταρχάς, επιβάλλεται να εξεταστεί το δεύτερο ερώτημα, σχετικό με την ερμηνεία του άρθρου 85 της Συνθήκης, προτού εξεταστεί το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 86 που τίθεται με το πρώτο ερώτημα.

Επί του δευτέρου ερωτήματος (άρθρο 85)

10 Από τις σκέψεις που αναπτύσσονται στην απόφαση περί παραπομπής του Cour d'appel de Poitiers προκύπτει ότι η εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 85, η οποία είναι αντικείμενο του ερωτήματος, είναι πρακτική των εθνικών εταιριών διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού των διαφόρων κρατών μελών. Ωστόσο, η διατύπωση του ερωτήματος δεν αφήνει σαφώς να φανεί αν η πρακτική αυτή συνίσταται στην οργάνωση δικτύου συμβάσεων αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως ή στον αποκλεισμό, συλλογικώς, από κάθε πρόσβαση στα αντίστοιχα ρεπερτόριά τους των χρηστών που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη.

- 11 Επί του πρώτου σημείου πρέπει, πρώτον, να διευκρινιστεί ότι, όπως προκύπτει από το φάκελο, ως « σύμβαση αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως », όπως αναφέρεται από το εθνικό δικαστήριο, νοείται η σύμβαση μεταξύ δύο εθνικών εταιριών διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού στο μουσικό τομέα με την οποία οι εταιρίες αυτές αναθέτουν αμοιβαίως το δικαίωμα να χορηγούν, στο έδαφος για το οποίο έχουν την ευθύνη, τις αναγκαίες εγκρίσεις για κάθε δημόσια εκτέλεση μουσικών έργων των μελών των άλλων εταιριών, τα οποία προστατεύονται με δικαιώματα του δημιουργού, και να εξαρτά τις εγκρίσεις αυτές από ορισμένους όρους, σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους στο εν λόγω έδαφος. Οι όροι αυτοί περιλαμβάνουν, ιδίως, την πληρωμή δικαιωμάτων, των οποίων η είσπραξη γίνεται από την εντολοδόχο εταιρία για λογαριασμό της άλλης εταιρίας. Με τη σύμβαση διευκρινίζεται ότι κάθε εταιρία εφαρμόζει, όσον αφορά τα έργα του ρεπερτορίου της άλλης εταιρίας, τα ίδια τιμολόγια, μεθόδους και μέσα εισπράξεως και επιμερισμού των δικαιωμάτων που εφαρμόζει η ίδια για τα έργα του δικού της ρεπερτορίου.
- 12 Πρέπει, εν συνεχεία, να υπομνησθεί ότι, κατά τις διεθνείς συμβάσεις που έχουν εφαρμογή στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, οι δικαιούχοι δικαιωμάτων του δημιουργού τα οποία έχουν αναγνωριστεί υπό το κράτος της νομοθεσίας ενός συμβαλλόμενου κράτους απολαμβάνουν, στο έδαφος κάθε άλλου συμβαλλόμενου κράτους, της ίδιας προστασίας κατά της προσβολής των δικαιωμάτων αυτών, όπως και οι υπήκοοι του τελευταίου αυτού κράτους, καθώς και των μέσων παροχής έννομης προστασίας που παρέχονται στους υπηκόους αυτούς.
- 13 Υπ' αυτές τις προϋποθέσεις, προκύπτει ότι οι συμβάσεις αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως μεταξύ εταιριών διαχείρισεως έχουν διπλό σκοπό: αφενός, αποβλέπουν στην επιβολή των ίδιων όρων, για το σύνολο των προστατευόμενων μουσικών έργων ανεξάρτητα από την προέλευση, για όλους τους χρήστες που είναι εγκατεστημένοι στο ίδιο κράτος, σύμφωνα με την αρχή η οποία έγινε δεκτή από τη διεθνή κανονιστική ρύθμιση· αφετέρου, επιτρέπουν στις εταιρίες διαχείρισεως να στηρίζονται, για την προστασία του ρεπερτορίου τους σε άλλο κράτος μέλος, στην οργάνωση που δημιουργήθηκε από την εταιρία διαχείρισεως η οποία ασκεί στη χώρα αυτή τις δραστηριότητές της, χωρίς να είναι υποχρεωμένες να προσθέσουν στην οργάνωση αυτή τα δικά τους δίκτυα συμβάσεων με τους χρήστες και τους δικούς τους επιτόπιους ελέγχους.
- 14 Από τις σκέψεις αυτές προκύπτει ότι οι εν λόγω συμβάσεις αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως είναι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών οι οποίες, καθεαυτές, δεν είναι περιοριστικές του ανταγωνισμού ώστε να εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Θα μπορούσε να συνέβαινε διαφορετικά αν οι συμβάσεις αυτές καθιέρωναν αποκλειστικότητα, υπό την έννοια ότι οι εταιρίες διαχείρισεως θα αναλάμβαναν να μη επιτρέπουν την άμεση πρόσβαση στο ρεπερτορίό τους στους εγκατεστημένους στην αλλοδαπή χρήστες εγγεγραμμένης μουσικής· ωστόσο, από το

φάκελο προκύπτει ότι τέτοιου είδους ρήτρες αποκλειστικότητας, οι οποίες περιλαμβάνονταν άλλοτε στις συμβάσεις αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως, καταργήθηκαν μετά από αίτηση της Επιτροπής.

- 15 Η Επιτροπή παρατηρεί, εντούτοις, ότι η κατάργηση της εν λόγω ρήτρας αποκλειστικότητας στις συμβάσεις δεν είχε ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της συμπεριφοράς των εταιριών διαχειρίσεως, διότι οι τελευταίες αρνούνται να χορηγήσουν άδεια εκμεταλλεύσεως ή να εμπιστευθούν το ρεπερτόριό τους στην αλλοδαπή σε άλλη εταιρία πλην της εγκατεστημένης στο εν λόγω έδαφος. Ο ισχυρισμός αυτός οδηγεί στην εξέταση του δευτέρου ζητήματος που ετέθη με το προδικαστικό ερώτημα, δηλαδή του ζητήματος αν με την εναρμονισμένη πρακτική οι εταιρίες διαχειρίσεως δεν διατήρησαν, στην πράξη, την αποκλειστικότητά τους.
- 16 Σχετικώς, η Επιτροπή και η SACEM ισχυρίζονται ότι οι εταιρίες διαχειρίσεως δεν έχουν κανένα συμφέρον να χρησιμοποιήσουν άλλη μέθοδο από εκείνη της εντολής που παρέχουν στην εταιρία η οποία είναι εγκατεστημένη στο οικείο έδαφος και δεν φαίνεται ρεαλιστικό, υπό τις προϋποθέσεις αυτές, να θεωρηθεί ότι η άρνηση των εταιριών διαχειρίσεως να επιτρέπουν την άμεση πρόσβαση στο ρεπερτόριό τους στους αλλοδαπούς χρήστες αντιστοιχεί σε εναρμονισμένη πρακτική. Οι ιδιοκτήτες δικοθηκών, μολονότι αναγνωρίζουν ότι οι αλλοδαπές εταιρίες αναθέτουν τη διαχείριση του ρεπερτορίου τους στη SACEM διότι θα ήταν πάρα πολύ δαπανηρό να καθιερώσουν στη Γαλλία σύστημα άμεσης εισπράξεως, εντούτοις, θεωρούν ότι οι εταιρίες αυτές έχουν έλθει σε συνεννόηση προς το σκοπό αυτό. Προς στήριξη της άποψης αυτής, αναφέρονται σε επιστολές που έχουν λάβει οι γάλλοι χρήστες από διάφορες αλλοδαπές εταιρίες διαχειρίσεως και οι οποίες τους αρνήθηκαν την άμεση πρόσβαση στο ρεπερτόριο χρησιμοποιώντας το ίδιο αισθητάς λεξιλόγιο.
- 17 Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι συνεννόηση μεταξύ εθνικών εταιριών διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα τη συστηματική άρνηση άμεσης προσβάσεως στο ρεπερτόριό τους των αλλοδαπών χρηστών πρέπει να θεωρηθεί ως συνεπαγόμενη εναρμονισμένη πρακτική, περιοριστική του ανταγωνισμού και ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.
- 18 Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972 (Imperial Chemical Industries, 48/69, Rec. 1972, σ. 619), οι παράλληλες απλώς συμπεριφορές μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να αποτελέσουν σοβαρή ένδειξη ότι υπάρχει εναρμονισμένη πρακτική όταν καταλήγουν στη διαμόρφωση όρων ανταγωνισμού οι οποίοι δεν ανταποκρίνονται στους συνήθεις όρους του ανταγωνισμού. Ωστόσο, μια τέτοια συνεννόηση δεν μπορεί να προεξοφλείται όταν το παράλληλο της συμπεριφοράς

μπορεί να εξηγηθεί από άλλους λόγους εκτός από την ύπαρξη συνεννόησης. Αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν οι εταιρίες διαχείρισης δικαιωμάτων του δημιουργού των άλλων κρατών μελών είναι υποχρεωμένες, σε περίπτωση άμεσης προσβάσεως στο ρεπερτόριό τους, να οργανώσουν το δικό τους σύστημα διαχείρισης και ελέγχου σε άλλο έδαφος.

- 19 Συνεπώς, το ζήτημα αν έγινε πράγματι συνεννόηση απαγορευόμενη από τη Συνθήκη εξαρτάται από την αξιολόγηση ορισμένων ενδείξεων και την εκτίμηση ορισμένων εγγράφων και άλλων αποδεικτικών στοιχείων. Στο πλαίσιο της κατανομής των αρμοδιοτήτων που προβλέπει το άρθρο 177 της Συνθήκης, το έργο αυτό εμπίπτει στην αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων.
- 20 Επομένως, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 85 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει κάθε εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ εθνικών εταιριών διαχείρισης δικαιωμάτων του δημιουργού των κρατών μελών που έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα ότι κάθε εταιρία αρνείται στους χρήστες που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος την άμεση πρόσβαση στο ρεπερτόριό της. Εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να προσδιορίσουν αν πραγματικά υπήρχε σχετικώς εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ των εν λόγω εταιριών διαχείρισης.

Επί του πρώτου ερωτήματος (άρθρο 86)

- 21 Το πρώτο ερώτημα αφορά το ζήτημα ποια κριτήρια πρέπει να εφαρμόζονται προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια επιχείρηση η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς επιβάλλει μη δίκαιους όρους συναλλαγής. Το ερώτημα αφορά ειδικότερα την περίπτωση κατά την οποία η εν λόγω επιχείρηση είναι εθνική εταιρία διαχείρισης δικαιωμάτων του δημιουργού στο μουσικό τομέα, η οποία διαχειρίζεται επίσης το ρεπερτόριο των εθνικών εταιριών άλλων κρατών μελών, μετά από τη σύναψη συμβάσεων αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως, και η οποία καθορίζει σφραγισμένο ποσοστό δικαιωμάτων με βάση 8,25 % του κύκλου εργασιών μιας δυσκοθής, περιλαμβανομένων όλων των φόρων.
- 22 Επιβάλλεται πρωτίστως να εξεταστεί το κριτήριο που τόνισαν οι ιδιοκτήτες δυσκοθικών, και επανελήφθη με το προδικαστικό ερώτημα, δηλαδή η σχέση του χρησιμοποιούμενου ποσοστού με εκείνο που εφαρμόζουν οι εταιρίες διαχείρισης άλλων κρατών μελών.

- 23 Σχετικώς, η SACEM ισχυρίζεται ότι οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι, στα διάφορα κράτη μέλη, για τον καθορισμό της βάσης του ποσοστού των δικαιωμάτων είναι ανόμοιες, διότι τα δικαιώματα που υπολογίζονται με βάση τον κύκλο εργασιών μιας δισκοθήκης, όπως στη Γαλλία, δεν μπορούν να συγκρίνονται με εκείνα που καθορίζονται αναλόγως του εμβαδού του συγκεκριμένου καταστήματος, όπως συμβαίνει σε άλλα κράτη μέλη. Αν ήταν δυνατόν να εξουδετερωθούν οι μεθοδολογικές αυτές διαφορές, με συγκριτική εξέταση στηριζόμενη στα ίδια κριτήρια, το συμπέρασμα θα ήταν ότι οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το ύψος των δικαιωμάτων είναι ασήμαντες.
- 24 Οι ισχυρισμοί αυτοί αμφισβητήθηκαν όχι μόνον από τους ιδιοκτήτες δισκοθηκών, αλλά και από την Επιτροπή. Η τελευταία ανέφερε ότι, στο πλαίσιο έρευνας που διενήργησε σχετικά με τα δικαιώματα που εισπράττει η SACEM από τις γαλλικές δισκοθήκες, ζήτησε από όλες τις εθνικές εταιρίες διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού στο μουσικό τομέα, εντός της Κοινότητας, να της ανακοινώσουν τα δικαιώματα τα οποία εισπράττουν από μια δισκοθήκη-υπόδειγμα η οποία έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όσον αφορά τον αριθμό των θέσεων, το εμβαδόν, τις ώρες εργασίας, το χαρακτήρα της τοποθεσίας, την τιμή εισόδου, την τιμή του προς κατανάλωση είδους που ζητείται πιο πολύ και το ποσό των ετήσιων εσόδων, περιλαμβανομένων των φόρων. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι αυτή η μέθοδος συγκρίσεως δεν λαμβάνει υπόψη τις αισθητές διαφορές που μπορεί να υπάρχουν από ένα κράτος μέλος σε άλλο ως προς την προσέλευση στις δισκοθήκες και που είναι συνάρτηση διαφόρων παραγόντων όπως το κλίμα, οι κοινωνικές συνήθειες και οι ιστορικές παραδόσεις. Πάντως, το ύψος του δικαιώματος που αντιστοιχεί σε πολλαπλάσιο εκείνου των δικαιωμάτων τα οποία εισπράττονται στα άλλα κράτη μέλη μπορεί να στοιχειοθετεί το μη δίκαιο χαρακτήρα του δικαιώματος· η έρευνα της Επιτροπής οδηγεί σε μια τέτοια διαπίστωση.
- 25 Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, όταν μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιβάλλει, για τις υπηρεσίες που παρέχει, τιμές αισθητά υψηλότερες από αυτές που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη μέλη και όταν η σύγκριση των επιπέδων των τιμών έχει πραγματοποιηθεί επί ομοιομόρφου βάσεως, η διαφορά αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως ένδειξη καταχρήσεως της δεσπόζουσας θέσεως. Στην περίπτωση αυτή εναπόκειται στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση να δικαιολογήσει τη διαφορά, επικαλούμενη αντικειμενικές διαφορές μεταξύ της καταστάσεως του οικείου κράτους μέλους και της καταστάσεως που επικρατεί σε όλα τα άλλα κράτη μέλη.
- 26 Σχετικώς, η SACEM επικαλείται ορισμένες περιστάσεις προκειμένου να δικαιολογήσει τη διαφορά αυτή. Έτσι, αναφέρεται στις υψηλές τιμές που εφαρμόζουν οι δισκοθήκες

στη Γαλλία, στο κατά παράδοση υψηλό επίπεδο προστασίας που διασφαλίζει το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας στη χώρα αυτή, καθώς και στις ιδιομορφίες της γαλλικής νομοθεσίας κατά την οποία η αναπαραγωγή εγγεγραμμένων μουσικών έργων υπόκειται όχι μόνο σε δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης αλλά και σε συμπληρωματικό δικαίωμα μηχανικής αναπαραγωγής.

- 27 Πρέπει πάντως να παρατηρηθεί ότι οι περιστάσεις αυτές δεν μπορούν να εξηγήσουν μια πολύ αισθητή διαφορά μεταξύ των συντελεστών των επιβαλλόμενων δικαιωμάτων στα διάφορα κράτη μέλη. Το υψηλό επίπεδο των τιμών που επιβάλλουν οι δισκοθήκες σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, αν υποθεθεί ότι αυτό έχει αποδειχθεί, μπορεί να είναι αποτέλεσμα πολλών πραγματικών στοιχείων, μεταξύ των οποίων μπορεί να περιλαμβάνεται και το ποσοστό των δικαιωμάτων τα οποία οφείλονται για την αναπαραγωγή εγγεγραμμένης μουσικής. Όσον αφορά το επίπεδο προστασίας που διασφάλιζε η εθνική νομοθεσία, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το δικαίωμα του δημιουργού επί των μουσικών έργων περιλαμβάνει, γενικά, το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης και το δικαίωμα αναπαραγωγής, το δε γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη, μεταξύ των οποίων η Γαλλία, οφείλεται « συμπληρωματικό δικαίωμα αναπαραγωγής » σε περίπτωση δημόσιας εκτέλεσης δεν συνεπάγεται ότι το επίπεδο προστασίας είναι διαφορετικό. Πράγματι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 9ης Απριλίου 1987 (Basset, 402/85, Συλλογή 1987, σ. 1747), το συμπληρωματικό δικαίωμα μηχανικής αναπαραγωγής αναλύεται, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι έννοιες που χρησιμοποιούν η γαλλική νομοθεσία και πρακτική, ως αποτελόν τμήμα της αμοιβής των δικαιωμάτων του δημιουργού για τη δημόσια εκτέλεση εγγεγραμμένου μουσικού έργου και, επομένως, έχει ισοδύναμη λειτουργία με εκείνη του δικαιώματος δημόσιας εκτέλεσης που εισπράττεται με την ίδια ευκαιρία σε άλλο κράτος μέλος.
- 28 Η SACEM υποστηρίζει ακόμη ότι οι συνθήκες εισπράξεως είναι διαφορετικές, καθόσον ορισμένες εταιρίες διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού των κρατών μελών δεν έχουν τάση να επιμένουν στην είσπραξη δικαιωμάτων ελάχιστα σημαντικών από χρήστες μικρής κλίμακας διασκορπισμένους στη χώρα, όπως είναι οι ιδιοκτήτες δισκοθηκών, οι διοργανωτές χορών και οι ιδιοκτήτες καφενείων. Η αντίθετη παράδοση αναπτύχθηκε στη Γαλλία, λαμβάνοντας υπόψη τη βούληση των δημιουργών για τον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων τους.
- 29 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, από το φάκελο προκύπτει ότι μια από τις σημαντικότερες διαφορές μεταξύ των εταιριών διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού στα διάφορα κράτη μέλη έγκειται στο επίπεδο των λειτουργικών εξόδων. Όταν, όπως ορισμένες ενδείξεις που περιλαμβάνονται στις δικογραφίες των κυρίων δικών αφήνουν να διαφανεί, το προσωπικό μιας τέτοιας εταιρίας

διαχειρίσεως είναι κατά πολύ σημαντικότερο σε αριθμό από εκείνο των αντίστοιχων εταιριών στα άλλα κράτη μέλη και, επιπλέον, η αναλογία του προϊόντος των δικαιωμάτων που προορίζονται για τα έξοδα εισπράξεως, διοικήσεως και επιμερισμού, παρά για τους δικαιούχους των δικαιωμάτων του δημιουργού, είναι σημαντικά υψηλότερη, δεν αποκλείεται ότι η έλλειψη ανταγωνισμού στην οικεία αγορά επιτρέπει ακριβώς να εξηγηθεί η ακαμψία της διοικητικής μηχανής και, επομένως, το υψηλό ποσοστό των δικαιωμάτων.

- 30 Πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτό ότι η σύγκριση με την κατάσταση στα άλλα κράτη μέλη μπορεί να παράσχει αξιόπιστες ενδείξεις όσον αφορά την ενδεχόμενη κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης μιας εθνικής εταιρίας διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού. Επομένως, στο προδικαστικό ερώτημα, όπως διατυπώθηκε από τα εθνικά δικαστήρια, προσήκει καταφατική απάντηση.
- 31 Η συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου μεταξύ των ιδιοκτητών δισκοθηκών και της SACEM περιεστράφη επίσης γύρω από άλλα κριτήρια, μη αναφερόμενα στο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία είναι ικανά να θεμελιώσουν το μη δίκαιο χαρακτήρα του επίδικου ποσοστού. Έτσι, οι ιδιοκτήτες δισκοθηκών επικαλέσθηκαν τη διαφορά μεταξύ του ποσοστού που εφαρμόζεται έναντι των δισκοθηκών και εκείνου που εφαρμόζεται σε άλλους οι οποίοι χρησιμοποιούν σε μεγάλη κλίμακα εγγεγραμμένη μουσική, όπως το ραδιόφωνο και η τηλεόραση. Εντούτοις, δεν προσκόμισαν στοιχεία ικανά να προσδιορίσουν μια μέθοδο πρόσφορη για τη διενέργεια αξιόπιστης έρευνας επί ομοιογενούς βάσεως, η δε Επιτροπή και οι παρεμβαίνουσες κυβερνήσεις δεν έλαβαν θέση επί του σημείου αυτού. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, το Δικαστήριο δεν είναι σε θέση να εξετάσει το εν λόγω κριτήριο στο πλαίσιο της παρούσας προδικαστικής παραπομπής.
- 32 Το Cour d'appel de Poitiers, που πρώτο υπέβαλε τα προδικαστικά ερωτήματα, δέχθηκε ρητά ότι το κατ' αποκοπήν ποσοστό του δικαιώματος δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό του δίκαιου ή μη δίκαιου ύψους του δικαιώματος· επομένως, δεν απόκειται στο Δικαστήριο να αποφανθεί επί του ζητήματος αυτού στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.
- 33 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΟΚ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εθνική εταιρία διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού κατέχουσα δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς επιβάλλει μη δίκαιους όρους συναλλαγής όταν τα δικαιώματα που επιβάλλει στις δισκοθήκες είναι αισθητάς υψηλότερα από τα

επιβαλλόμενα στα άλλα κράτη μέλη, εφόσον η σύγκριση του ύψους των τιμολογίων έγινε σύμφωνα με την ίδια βάση. Δεν συμβαίνει το ίδιο αν η εν λόγω εταιρία δικαιωμάτων του δημιουργού είναι σε θέση να δικαιολογήσει μια τέτοια απόκλιση βασιζόμενη σε αντικειμενικές και κρίσιμες διαφορές μεταξύ της διαχείρισης των δικαιωμάτων του δημιουργού στο οικείο κράτος μέλος και της διαχείρισης στα άλλα κράτη μέλη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 34 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η γαλλική κυβέρνηση, η ιταλική κυβέρνηση, η ελληνική κυβέρνηση, η ισπανική κυβέρνηση και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κυρίων δικών το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, σ' αυτά εναπόκειται να αποφανθούν επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Cour d'appel de Poitiers, με απόφαση της 3ης Μαρτίου 1988, και το Tribunal de grande instance de Poitiers, με δύο αποφάσεις της 6ης Ιουνίου 1988, αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 85 της Συνθήκης πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει κάθε εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ εθνικών εταιριών διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού των κρατών μελών που έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα ότι κάθε εταιρία αρνείται στους χρήστες που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος την άμεση πρόσβαση στο ρεπερτόριό της. Εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να προσδιορίσουν αν πραγματικά υπήρχε σχετικώς εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ των εν λόγω εταιριών διαχείρισεως.
- 2) Το άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΟΚ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εθνική εταιρία διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού κατέχουσα δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς επιβάλλει μη δίκαιους όρους συναλλαγής όταν τα δικαιώματα που επιβάλλει στις δισκοθήκες είναι αισθητώς υψηλότερα από τα επιβαλλόμενα στα άλλα κράτη μέλη, εφόσον η σύγκριση του ύψους των τιμολογίων έγινε σύμφωνα με την ίδια βάση. Δεν συμβαίνει το ίδιο αν η εν λόγω εταιρία δικαιωμάτων του δημιουργού είναι σε θέση να δικαιολογήσει μια τέτοια απόκλιση βασιζό-

μενη σε αντικειμενικές και κρίσιμες διαφορές μεταξύ της διαχείρισης των δικαιωμάτων του δημιουργού στο οικείο κράτος μέλος και της διαχείρισης στα άλλα κράτη μέλη.

Koormans

Mancini

Κακούρης

Schockweiler

Moitinho de Almeida

Díez de Velasco

Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιουλίου 1989.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο προεδρεύων

T. Koormans

πρόεδρος τμήματος